ISSN -2583-147X(P), Vol.- 8, Issue No. VII, October 2022
Bastabatara Pariprakash Prachee
Peer Reviewed and Referred Research Journal

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସରେ ପଲ୍ଲୀ ଓ ନଗର ଜୀବନ ଚିତ୍ର

ରୁବିନା ପାତ୍ର

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ଋଦ୍ଧିମନ୍ତ କରିଥିବା ଦିଗଟି ହେଉଛି ଉପନ୍ୟାସ । ଉପନ୍ୟାସ ଦ୍ୱାରା ସାହିତ୍ୟ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇଉଠେ । ଉପନ୍ୟାସ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ସୁଖ-ଦୁଃଖ, ହସ-କାନ୍ଦ, ଭଲ-ମନ୍ଦ, ଯନ୍ତ୍ରଣା, ନିସଙ୍ଗତା ଆଦି ସହିତ ଜଡ଼ିତ । ଜୀବନର ଏହି ନିଚ୍ଛକ୍ ପ୍ରତିଛବିକୁ ଔପନ୍ୟାସିକ ରୂପଦିଏ ତାର ଉପନ୍ୟାସରେ । ସମାଜ, ରାଜନୀତି, ସଂସ୍କୃତି, ଧର୍ମ ଆଦି ସବୁକୁ ନେଇ ଔପନ୍ୟାସିକ ଉପନ୍ୟାସ ସୃଷ୍ଟିକରେ । ଉପନ୍ୟାସକୁ ମାନବ ଜୀବନର ବଳିଷ୍ଠ ଗଦ୍ୟ ମହାକାବ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବଂର୍ଗ୍ର୍ତୀ ସମୟରେ ବା ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରବଂର୍ଗ୍ର୍ତୀ ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସ ଜଗତର ପରିସୀମା ବେଶ୍ ଲମ୍ବା । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ବହୁତ ଗୁଡ଼ିଏ ଘଟଣା ଘଟିଯାଇଛି । ଏହି ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକ ଔପନ୍ୟାସିକଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଛି । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବଂର୍ଗ୍ର୍ତୀ ଉପନ୍ୟାସର ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି - ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ଭୟାବହତା, ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଚୀନ୍ ଏବଂ ପାକିସ୍ଥାନର ଆକ୍ରମଣ, ପରମାଣୁ ସଂଘର୍ଷ, ଦରଦାମ୍ ବୃଦ୍ଧି, ବେକାର ସମସ୍ୟା, ଖାଦ୍ୟାଭାବ ଜନିତ ସମସ୍ୟା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମସ୍ୟା, ଜାତୀୟତା ସଂଘର୍ଷ,ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ,ପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗା, ଶିକ୍ଷା ଯୋଜନା, ପଲ୍ଲୀ ଓ ନଗର ଜୀବନରେ ପରିବଂର୍ଗ୍ର୍ତନ, ଆଂଚଳିକ ସହଯୋଗ ଇତ୍ୟାଦି । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବଂର୍ଗ୍ର୍ତୀ କାଳରେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଚିନ୍ତାଧାର ଅଳ୍ପ କେଉଁଠି ଦେଖାଯାଇଛି କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସରେ ଅଧିକ ପରସର ମଣ୍ଡନ କରିଛନ୍ତି କାର୍ଲମାର୍କ୍ସ, ସିଗ୍ମଣ୍ଡ ୍‌ଏଡ୍ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶରେ ଯେଉଁସବୁ ଆନ୍ଦୋଳନ ଗଢ଼ିଉଠିଛି ତାହା କେତେକ ପରିମାଣରେ ଆମ ଲେଖକ ମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ହୋଇଯାଇଛି ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉପନ୍ୟାସ ଜଗତ ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର । ଉପନ୍ୟାସର କଥାବସ୍ତୁ ଏବଂ ଗଠନ ଶୈଳୀକୁ ନେଇ ନାନା ପ୍ରକାର ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଉପନ୍ୟାସର ଭାବ, ଭାଷା, ରୂପ ବଦଳିଯାଇଛି । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ବହୁ ଔପନ୍ୟାସିକ ଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସିଦ୍ଧିଲାଭ କରିଛନ୍ତି କାହ୍ନୁଚରଣ ମହାନ୍ତି, ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତି, ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି, ଶାନ୍ତନୁ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର, ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ରଥ, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁ, ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର, ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ, ଗଣେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର, ବାମାଚରଣ ମିତ୍ର ଆଦି ପ୍ରମୁଖ ।

ପଲ୍ଲୀ ଏବଂ ନଗର ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରାର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱ ସଦୃଶ । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଗାଁ ମାନଙ୍କରେ ଅନେକ ସୁବିଧା ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଛି । ଗାଁ ଏବେ ଝଟକୁଛି ଏକ ସୁନ୍ଦର ସବୁଜିମା କୋଳରେ, ଯେଉଁଠି ସ୍କୁଲ୍ ଅଛି, ମେଡ଼ିକାଲ୍ ଅଛି, ଅଙ୍ଗନୱାଡ଼ି ଅଛି, ସରକାରଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯୋଜନା ଗାଁ ଲୋକଙ୍କୁ ମିଳୁଛି । ଏହିସବୁ ପଲ୍ଲୀ ଓ ନଗର ଚିତ୍ରକୁ ଔପନ୍ୟାସିକମାନେ ଉପନ୍ୟାସରେ ଚିତ୍ରଣ କରିଥାନ୍ତି ।

ପଲ୍ଲୀ ଓ ନଗର ଜୀବନ ଚିତ୍ର:

(କ) ପଲ୍ଲୀ ଜୀବନ :

ଭାରତ ଗୋଟାଏ ସହରର ଦେଶ ନୁହେଁ, ଗାଁ ଗଣ୍ଡାର ଦେଶ । ଏଠାରେ ଶତକଡ଼ା ଅଶୀଭାଗ ଲୋକ ଗାଁ ଗହଳିରେ ବାସ କରନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ସଭ୍ୟତା ଓ ସଂସ୍କୃତି ପଲ୍ଲୀ କୈନ୍ଦ୍ରିକ । ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶ ଆମ ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନଧାରାକୁ କରିଛି ସରସ, ସୁନ୍ଦର ଓ ମଧୁମୟ । ପଲ୍ଲୀ ପ୍ରକୃତି, ଜନ୍ମମାଟିର ଆକର୍ଷଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରାଣରେ ଭରି ଦିଏ ଅଫୁରନ୍ତ ଆନନ୍ଦ । ପଲ୍ଲୀଜୀବନରେ

ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଣିଥିଲା ବିପୁଳ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓ ସମ୍ଭାବନା । ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ, ପଂଚାୟତିରାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ପଂଚବାର୍ଷିକ ଯୋଜନା, ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଗମନାଗମନର ସୁବିଧା ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନକୁ କରିଛି ଉନ୍ନତ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରଭାବ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନରେ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ନୂତନ ଦିଗନ୍ତ । କିନ୍ତୁ ସାଂପ୍ରତିକ କଳୁଷିତ ରାଜନୀତି ବାତାବରଣ ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନକୁ କରିଛି ବିଷାକ୍ତ । ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ, ଗ୍ରାମ ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ, ଜାତି ଜାତି ମଧ୍ୟରେ, ସଂପ୍ରଦାୟ ସଂପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ, ସଂଘର୍ଷ, ଅଶାନ୍ତି ଓ ଅସନ୍ତୋଷ । ଲୋକମାନଙ୍କ ପାରମ୍ପରିକ ବିଶ୍ୱାସ ଓ ସଂସ୍କୃତିରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ନୂତନ ମୂଲ୍ୟବୋଧ । ଗ୍ରାମ୍ୟ ସଭ୍ୟତାରେ ପଡ଼ିଛି ସହରୀ ସଭ୍ୟତାର ଛାପ । ଫଳରେ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ସମାଜ ଜୀବନରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ସଂକଟ । ପୂର୍ବର ସ୍ୱଚ୍ଛ, ସରଳ, ମଧୁମୟ ଜୀବନ ଧାରାରେ ଦେଖାଯାଇଛି ଜଟିଳ ସମସ୍ୟା ।

କାହ୍ନୁ ଚରଣ ମହାନ୍ତି ପଲ୍ଲୀଜୀବନର ଜଣେ ସଫଳ ସ୍ରଷ୍ଟାକାର । ପଲ୍ଲୀ ପରିବେଶ, ପଲ୍ଲୀପ୍ରକୃତି, ନରନାରୀଙ୍କୁ ନେଇ ସେ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ଅଜସ୍ର ଉପନ୍ୟାସ । ତାଙ୍କ ସର୍ଜନଶୀଳତାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସ୍ୱାକ୍ଷର ଏହି ପଲ୍ଲୀ-ଭିତ୍ତିକ ଉପନ୍ୟାସ ହିଁ ବହନ କରିଥାଏ । ତାଙ୍କର 'ବଜ୍ରବାହୁ' ଉପନ୍ୟାସରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନର ପ୍ରଗତିକଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପଠାରୁ ବିନୋବାଙ୍କ ଭୂଦାନ ଆନ୍ଦୋଳନର ଚିତ୍ର ରହିଛି । ଗ୍ରାମର ସାମୂହିକ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ସୁବ୍ରତ ବଜ୍ରବାହୁ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ରାସ୍ତାଘାଟ, କୂଅପୋଖରୀ, ଡ଼ାକ୍ତରଖାନା, ପଂଚାୟତ ସଭା, ସମବାୟ ସମିତି, ପଶୁପାଳନ, ଜାପାନୀ ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ, ଜଳସେଚନ, ବିଦ୍ୟୁତ, ଶିକ୍ଷା, କୁଟୀରଶିଳ୍ପ ପ୍ରଭୃତିର ବିକାଶ ଓ ପ୍ରସାର ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି । ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ଜମିଦାର ପରିବାରର ଖାନଦାନୀରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତକରି ସୁବ୍ରତ ପିନ୍ଧିଛି ଖଦଡ଼ଲୁଗା ଓ ଗାନ୍ଧୀଟୋପି । ତାର କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ସୁରତ ରଣରଙ୍ଗା ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ବିଲରେ କାମ କରିଛି । ମନରେ ତା'ର ଗାନ୍ଧି ବିନୋବାଙ୍କ ପ୍ରଭାବପଡ଼ିଛି । ଗାଁ ମାଟି, ବିଲ, ପାଣିପବନରେ ସେ ଶାନ୍ତିରେ ରହିଛି । ତାଙ୍କର 'ଝଞ୍ଜା' ଉପନ୍ୟାସରେ ଗ୍ରାମରୁ ଜାତିଭେଦ ନିରାକରଣ, ଅରକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ସହାୟତା, ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶରେ ତୁଷାରକାନ୍ତି, କ୍ଷଣପ୍ରଭା ଓ ଦୁଷ୍ମନ୍ତ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଗ୍ରାମ୍ୟ ପୁଷ୍କରିଣୀରେ କ୍ଷଣପ୍ରଭା ସ୍ନାନ କରିସାରିବାପରେ ମନ ତା'ର ହାଲୁକା ହୋଇଯାଇଛି । ସହର ପରିବେଶରେ ସେ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା ଅଣନିଃଶ୍ୱାସୀ ଲୋକଙ୍କ ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟିରେ । ତାଙ୍କର 'ତୁଣ୍ଡବାଇଦ' ଓ 'କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକେ ଆନ' ଉପନ୍ୟାସରେ ଗ୍ରାମ୍ୟନାରୀମାନଙ୍କ ସହଜ ସରଳ ସ୍ୱଭାବ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ମାଟିମଟାଳ' ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନର ଏକ ମାର୍ମିକ ଆଲେଖ୍ୟ । ଏହା କେବଳ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଏକ ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନର ଚିତ୍ର ନୁହେଁ, ଭାରତବର୍ଷର ଯେକୌଣସି ଅଂଚଳର ଗ୍ରାମର କାହାଣୀ । ଏହାରପ ରିକଳ୍ପନା ପ୍ରଥମ ପଂଚବାର୍ଷିକ ଯୋଜନାକାଳରୁ । ସ୍ୱାଧୀନତାପରେ ଦେଶଗଠନର ସ୍ୱପ୍ନ ଏଥିରେ ହୋଇଛି ସାକାର । ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତ ରବି ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସ ଓ କୁସଂସ୍କାରକୁ ଦୂରୀଭୂତ କରି ସାମାଜିକ ଓ ଆର୍ଥନୀତିକ ବୈଷମ୍ୟ ବିଲୋପ ନିମନ୍ତେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶରେ କରିଛି ସାଧନା । ଗ୍ରାମର ଅସୁମାରି ଫରଚା ଆକାଶ, ଅକଳନ ପୃଥିବୀ, ହାଲୁକା ପବନ, ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱରେ ଚିହ୍ନା ଚିହ୍ନା ବିଶ୍ୱାସୀ ଜୀବନ ଓ ମାଟି ମା'ର ଗନ୍ଧ ରବିକୁ କରିଛି ମୋହାବିଷ୍ଟ । ଗୋପୀନାଥଙ୍କ ଚରିତ୍ର ଭୂଇଁ ଫଟେଇ ଉଠିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର 'ଦୁଇପୁତ୍ର' ଉପନ୍ୟାସରେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ହିଂସା, ଦ୍ୱେଷ, ଈର୍ଷା, ହୀନମନ୍ୟତା, ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ୱରଉତ୍ତୋଳନ କରିଛି ଅଜିତ୍ । ମାଟି,ପାଣି, ପବନ-ଏସବୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଦାନ । ଆତିଥେୟତା, ଉଦାରତା ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ସଂସ୍କୃତି । ଏହାର ଜନ୍ମ ଗାଁରୁ । ଗୋବିନ୍ଦା, ବୁରୁନ୍ଦା, ହଟିଆ, ମାଧିଆଙ୍କ ଜୀବନରୁ ଏହା ଜଣାଯାଇଥାଏ । ଗ୍ରାମଲୋକଙ୍କର ପକେଟରେ ଫାଉଣ୍ଟେନପେନ୍, ହାତରେ ଘଂଟା, ପ୍ୟାଂଟ ସାର୍ଟପିନ୍ଧା ଚପଲକୁ ଔପନ୍ୟାସିକ ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନରେ ନୂତନ ସହରୀ ସଭ୍ୟତାର ଛାପ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । 'ଦିଗଦିହୁଡି'ରେ ମାୟାଦେବୀଙ୍କ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ଛକରେ ଜଳଖିଆ ଦୋକାନ ଦେବା ପଲ୍ଲୀଜୀବନର ନାରୀର ଅର୍ଥନୀତିକ ଭୂମିକା ସୂଚିତକରେ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତିତ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ହରିଜନ ବର୍ଣ୍ଣନା, ରାତ୍ରିକାଳୀନ ଗ୍ରାମ୍ୟଶୋଭା, ଗ୍ରାମ୍ୟ ଆଚାର ବିଚାର ଓ ଚାଲି ଚଳନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବର୍ଣ୍ଣନା ବାସ୍ତବ ଧର୍ମୀ ହୋଇପାରିଛି ।

ଔପନ୍ୟାସିକ ବିଭୂତି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଏଇଗାଁ ଏଇମାଟି'ରେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନରେ ପଂଚବାର୍ଷିକ ଯୋଜନାର ପ୍ରତିଫଳନଘଟିଛି ।

ଏଥିରେ ଜାତିଆଣ ଭାବ, ସବର୍ଣ୍ଣ ଅସବର୍ଣ୍ଣ ବିବାହ, ଲୋକଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ଦୁରବସ୍ଥା, ଗ୍ରାମ ମହାଜନଙ୍କ ଗରିବ ଲୋକଙ୍କୁ ଶୋଷଣ, ବିବାହିତା ନାରୀମାନଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ ଆଦି ଯଦୁନନ୍ଦନ, କେତକୀ, ଇନିସ୍ପେକ୍ଟର ଶରତ, ଦେବଦାସୀ, ଅନୁରାଧା, ଡ଼ାକ୍ତର ରଘୁମଣି, ପୃଷ୍ପାଙ୍କ ପ୍ରେମ ପ୍ରଣୟ ମଧ୍ୟରେ ରୂପାୟିତ ହୋଇଛି । ପ୍ରଗତି ନାମରେ ବିଶୃଙ୍ଖଳା, ସ୍ୱାଧୀନତା ନାମରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାର, ଶିକ୍ଷାନାମରେ ଅପସଂସ୍କୃତି, ଆଇନ ଓ ନ୍ୟାୟ ନାମରେ ଭୟ ଓ ଶୋଷଣ, ସମାଜସେବା ନାମରେ ସ୍ୱାର୍ଥପର ଭାବନା ଗ୍ରାମର ସରଳ, ନିରୀହ ମଣିଷକୁ କରିଛି ପ୍ରତାରିତ ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ଅନ୍ଧଦିଗନ୍ତ' ଉପନ୍ୟାସରେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜନ ଜୀବନର ପ୍ରତିଛବି ଅଙ୍କିତ ହୋଇଛି । ଆଇନ କାନୁନର ଭୟଦେଖାଇ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରିଛନ୍ତି ଜମିଦାର ଓ ଧନିକ ଶ୍ରେଣୀ । ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନରେ ଟାଉଟର ଭରପୁର ହୋଇଛନ୍ତି । ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀଙ୍କୁ ଆଉ ଗ୍ରାମରେ ସମ୍ମାନ ମିଳିନାହିଁ ରାଜନୀତିକ ଦଲାଲମାନଙ୍କ ଯୋଗୁଁ । ନିଧିଦାସ ଗାନ୍ଧି କଥା କହୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ତାକୁ ଯୁବସଂପ୍ରଦାୟ ଗ୍ରହଣ କରିନାହାନ୍ତି । ଆଦର୍ଶ ଉପଦେଶ ହୋଇପଡ଼ିଛି ମୂଲ୍ୟହୀନ ।'କାଳାନ୍ତର' ଉପନ୍ୟାସରେ ଗ୍ରାମର ସାମନ୍ତବାଦୀ ପରିବାରରେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ, ଗ୍ରାମ୍ୟ ମାମଲତକାର ମାନଙ୍କର ପକ୍ଷପାତ ବିଚାର, ଠାକୁର ସଂପତ୍ତି ଆତ୍ମସାତ କରିବା, ବାବାଜୀର ଭେକ ଧରି ବିଧବା ବ୍ରାହ୍ମଣୀକୁ ଉପଭୋଗ କରିବା, ଲୋକ ନିନ୍ଦାରୁ ରକ୍ଷାପାଇବା ନିମିତ୍ତ ସଦ୍ୟ ଜନ୍ମିତ ଶିଶୁର ତଣ୍ଟିଚିପି ମାରି କିଆବାଡ଼ରେ ଫୋପାଡ଼ିଦେବା, ବିଧବାର ସଂପତ୍ତି ପାଇଁ ଲାଳାୟିତ ହେବା, ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକର ଚାକିରି ପାଇଯିବାପରେ ପିତୃ ସଂପତ୍ତିକୁ ବିକ୍ରି କରିଦେବା ସହିତ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କ ମାଳିକାର ଭବିଷ୍ୟତବାଣୀ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ନଦେବା ସହିତ ବହୁ ଅନ୍ୟାୟ, ଅନୀତି ଓ ପାପାଚାର ମଧ୍ୟରେ ବୁଡ଼ିରହିଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତି ଝଡ଼ ବର୍ଷା ମାଧ୍ୟମରେ ଉଚିତ୍ ଶିକ୍ଷାଦେବା ପ୍ରଭୃତି ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନର ବାସ୍ତବ ଜୀବନଧାରା ଏ ଉପନ୍ୟାସରେ ରୂପପାଇଛି । ବର୍ଷା ତୋଫାନ ପରେ ଗ୍ରାମବାସୀ ପରସ୍ପର ହିଂସା, ଦ୍ୱେଷ, ଘୃଣା, ଅସୂୟା, ସ୍ୱାର୍ଥପର ଭାବ ଭୁଲିଯାଇ ଏକତ୍ର ସହାବସ୍ଥାନ କରିଛନ୍ତି । ନିୟତି ହିଁ ଅସଜଡ଼ା ବଦ୍ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକଙ୍କୁ କରିଦେଇଛି ଶୁଭ୍ର ଓ ସୁନ୍ଦର ।

ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ବସନ୍ତକୁମାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ଅମଡ଼ାବାଟ', ଯଦୁନାଥ ଦାସମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'ଗ୍ରାମ୍ୟନଦୀର ତୀରେ', ଶାନ୍ତନୁ କୁମାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ 'ତିନୋଟି ରାତିର ସକାଳ' କଞ୍ଜବିହାରୀ ଦାଶଙ୍କ 'ମଶାରି ତୁଳସୀ', 'ମଣିମା ଶୁଣିମା ହେବ', ବ୍ରଜମୋହନ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ନିସ୍ତବଧ ଆକାଶ', ଅନ୍ଧ ପୃଥିବୀ, ରତ୍ନାକର ଚଇନିଙ୍କ 'ରାତ୍ରିର ରଜନୀ ଗନ୍ଧା' ସମେତ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଉଚିତ ଅନେକ ସାମାଜିକ ଉପନ୍ୟାସରେ ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନର ଉଭୟ ଶାନ୍ତ ଓ ଆଶନ୍ତ ଜୀବନଧାରାର, ଚିତ୍ର ଅଙ୍କିତ ହୋଇଛି । ରାଜନୀତିକ ସଚେତନତା ଯୋଗୁଁ ପଲ୍ଲୀ ଜୀବନରେ ଦ୍ରୁତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖା ଯାଉଛି । ସୁଖକର ଜୀବନ ବିତାଇବା ପାଇଁ ପଲ୍ଲୀ ହୋଇଛି ଅଧୁନା ସହରାଭିମୁଖୀ । ତଥାପି ସହରରେ ରହୁଥିବା ଶିକ୍ଷିତ–ମଧବିତ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କର ପଲ୍ଲୀସହିତ ସମ୍ପର୍କ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଛିଣ୍ଡି ନାହିଁ ।

ଖ) ନଗର ଜୀବନ ଚିତ୍ର :

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଦେଶକୁ ଦୃତ ପ୍ରଗତିପଥରେ ଆଗେଇ ନେବା ପାଇଁ ଶିଳ୍ପ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି । ଶିଳ୍ପ–ସଭ୍ୟତା ହେଉଛି ନଗର–ଭିଃଗିକ ସଭ୍ୟତା । ପୁନଶ୍ଚ ରାଜ୍ୟଶାସନ ପାଇଁ ରାଜଧାନୀମାନ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଶୈଳୀରେ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ଏଠାରେ ବହୁ ସରକାରୀ, ବେସରକାରୀ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାମାନ ବହୁତଳ ବିଶିଷ୍ଟ ଅଟ୍ଟାଳିକା ମାନଙ୍କରେ ସେମାନଙ୍କ ଦପ୍ତର ଖୋଲିଛନ୍ତି । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ବହୁ ଆବାସିକ କଲୋନୀମାନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି । ସରକାରୀ, ବେସରକାରୀ ଓ ବିଭିନ୍ନ କଳକାରଖାନାକୁ ଚଳାଇବାପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ପ୍ରଚୁର ମାନବସମ୍ବଳ । ତେଣୁ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରୁ ଉଭୟ ଶିକ୍ଷିତ ଅଶିକ୍ଷିତ ନାରୀ ପୁରୁଷ କର୍ମସଂସ୍ଥାନ ପାଇଁ ଛୁଟି ଆସନ୍ତି ସହରାଞ୍ଚଳକୁ । ସହର ଓ ନଗରର ସୀମା ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଚାଲେ । ନଗର କୈନ୍ଦ୍ରିକ ଜୀବନ ଯାପନରେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଲୋକଟି ହୁଏ ଅଭ୍ୟସ୍ତ । ମାତ୍ର କିଛି ଦିନ ପରେ ସହର ଓ ନଗରର ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଜୀବନ ତାକୁ କରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଜର୍ଜରିତ । ଦ୍ୱନ୍ଦ, ଆଶାଙ୍କା, ଭୟ, ଅଶାନ୍ତ, ଅସନ୍ତୋଷ, ଛଳନା, କପଟତା, ହତାଶା, ନୈରାଶ୍ୟ ଓ ବୈଫଲ୍ୟ ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟକୁ କରେ କବଳିତ । ବ୍ୟକ୍ତି କୈନ୍ଦ୍ରିକ ଚିନ୍ତାଧାର, ସ୍ୱାର୍ଥପରତା, ନିଃସଙ୍ଗତା, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ, ଅସଫଳତାର ଗ୍ଲାନି ତାର ବିଳାସମୟ ଜୀବନକୁ କରେ ବେଦନାସିକ୍ତ । ତା'ଠାରେ ଦେଖାଦିଏ ଅବକ୍ଷୟର

ମୁଦ୍ରାଙ୍କ । ସହରୀ ସଭ୍ୟତାର ଜୀବନ ଦର୍ଶନ ସହରୀ ମଣିଷଟିକୁ କରିଦେଲା ଅନ୍ତଃସାରଶୂନ୍ୟ । ଯାନ୍ତ୍ରିକ ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରଭାବରେ ପୂର୍ବର ମୁକ୍ତ ମଣିଷ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା ଏକ କଳ ମନୁଷ୍ୟରେ । ଆଧୁନିକ ଉପନ୍ୟାସ ଆଧୁନିକ ଜୀବନର ପ୍ରତିଛବି । ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟତାର ସ୍ୱାଦ ପ୍ରଥମେ ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟ ହିଁ ଚାଖୁଥାଏ । ଆଧୁନିକ ନଗର କୈନ୍ଦ୍ରିକ ଜୀବ ନଯାପନରେ ନାରୀ ପୁରୁଷଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନଧାରା ବିଶେଷଭାବରେ ଉପନ୍ୟାସରେ ହେଲା ରୂପାୟଣ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ଅସଫଳତାର କାହାଣୀ ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟ ଉପନ୍ୟାସ ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଖି ପାରିଲା । ତେଣୁ ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟ କିଛି ମାତ୍ରାରେ ସାନ୍ତ୍ୱନା ପାଇଲ ଉପନ୍ୟାସ ପାଠକରି । ତେଣୁ ସ୍ୱାଧୀନତୋର କାଳରେ ରଚିତ ବହୁ ଉପନ୍ୟାସ ହୋଇଉଠିଛି ନଗର କୈନ୍ଦ୍ରିକ । ଅନ୍ତଃସାର ଶୂନ୍ୟତା, ବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ବୋଧ, ଯୌନ କ୍ଷୁଧା, ବିଫଳ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନ, ସାଂସ୍କୃତିକ ଅବକ୍ଷୟ ପ୍ରଭୃତି ହୋଇଛି ଉପନ୍ୟାସର ବିଷୟବସ୍ତୁ । ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟଟି ଅଧୁନା ହୋଇଛି ଅସହାୟ ଓ ମୃତପ୍ରାୟ । କମଳାକାନ୍ତ, କାହ୍ନୁଚରଣ, ଗୋପୀନାଥ, ସୁରେନ୍ଦ୍ର, ଶାନ୍ତନୁ, ବିଭୂତି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସମେତ ବହୁ ଔପନ୍ୟାସିକଙ୍କ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଉପନ୍ୟାସ ମାନଙ୍କରେ ଆଧୁନିକ ନଗର କୈନ୍ଦ୍ରିକ ଜୀବନଯାପନ ଓ ତା'ର ବିଷୟରେ ସଫଳ ସମ୍ପର୍କରେ ବାସ୍ତବ ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି ।

କାହ୍ନୁ ଚରଣ ମହାନ୍ତି 'ଝଞ୍ଜା' ସହରୀ ଜୀବନର ଯନ୍ତ୍ରଣା, ନୈରାଶ୍ୟ, ଛଳନା, ଦୁଃଖ, ଲୋଲୁପତା ଓ ଅନୈତିକତାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଛି । ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ଚାକିରିହୀନ ଅନ୍ଧ ସ୍ୱାମୀ ତୁଷାରକାନ୍ତିଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ସ୍ତ୍ରୀ କ୍ଷଣପ୍ରଭା ଅରକ୍ଷ ନିବାସ ପାଇଁ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ ନିର୍ମିତ ସହରର ବଡ଼ ବଡ଼ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଧନୀ ବ୍ୟବସାୟୀ, କଂଟ୍ରାକ୍ଟର ଓ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲା ବେଳେ, ସେମାନେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦାନ କରିଛନ୍ତି କେବଳ କ୍ଷଣପ୍ରଭାର ଉଷ୍ଣହାତର ସ୍ପର୍ଶ ଟିକକ ବିନିମୟରେ । ଏହା ସଭ୍ୟ ଶିକ୍ଷିତ ସହରବାସୀଙ୍କ ମାନସିକ ବିକାରର ପରିଚୟ ଦେଇଛି । ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟ ଯେ କେତେ ଅସହାୟ ତାହା ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ଦାନା ପାଣି' ଉପନ୍ୟାସର ବଳିଦାନ ଚରିତ୍ରରୁ ଜଣାପଡ଼େ । ଚାକିରିଜୀବୀ ନିଜର ପ୍ରମୋଶନ ପାଇଁ କିପରି ସମସ୍ତ ଆତ୍ମସମ୍ମାନ ଓ ମାନବିକତାକୁ ବଳିଦିଏ ତାହାର ପ୍ରତୀକ ହେଉଛି ବଳିଦତ୍ତ । ଚାକିରିରେ ଉପରକୁ ଉଠିବା ପାଇଁ ସକଳ ପ୍ରକାର ଖୋସାମତ ସହିତ ତାର ପତ୍ନୀକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟପୁରୁଷର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଉଠାଇ ଦେଇଛି କୁଣ୍ଠାହୀନଭାବରେ । ଦାନାପାଣିର ସଂଗ୍ରହରେ ବଳିଦତ୍ତ ଭୁଲିଛି ତାର ଶିକ୍ଷା, ସଂସ୍କାର, ଧର୍ମ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ନୀତି ଓ ନୈତିକତା । ସ୍ତ୍ରୀର ସତୀତ୍ୱ ତା ଆଗରେ ମୂଲ୍ୟହୀନ ହୋଇଯାଇଛି । ଏହା ହେଉଛି ଆମ ସହରୀ ଜୀବନର ବସ୍ତୁବାଦୀ ଭୋଗ ସର୍ବସ୍ୱ ଚଳଣୀର ନିଦର୍ଶନ । ତାଙ୍କର 'ଶରତବାବୁଙ୍କ ଗଳି' ଉପନ୍ୟାସରେ ସହରୀ ଜୀବନର ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି ହଠାତ୍ ରାତିରେ ଆବାସିକ କଲୋନୀରେ କେହି ଟେକା ପକାଇବା ନେଇ । ସଭ୍ୟଶିକ୍ଷିତ ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟ ଅତି ସାଧାରଣ ଘଟଣାକୁ ବେଳେବେଳେ ଅତି ଅସାଧାରଣ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । 'ସପନ ମାଟି' ଉପନ୍ୟାସରେ ଛାତ୍ରନେତା ଯାଦବ ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଥମେ ବିପ୍ଳବର ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଶିଳ୍ପପତି କେ.ସି. ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ସେଥିରୁ ନିବୃତ୍ତ ରହିବାରେ ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକର ପ୍ରତାରଣା ବିଷୟ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏଥିରେ ସହରର କଲେଜ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶହୀନତା ସହ ପ୍ରେମ, ପ୍ରଣୟ ଓ ଛଳନାର ରୂପ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଛି । ତାଙ୍କର 'ପାହାନ୍ତା' ଉପନ୍ୟାସରେ ପାକିସ୍ତାନୀ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କର ଢ଼ାକା ସହରର ନିରୀହ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉପରେ ଅମାନୁଷିକ ଅତ୍ୟାଚାରର କଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ବିଶେଷ କରି ଢ଼ାକା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସୈନ୍ୟମାନେ ପ୍ରବେଶ କରି ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନଙ୍କୁ ଗୁଳିକରିବା, ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଧର୍ଷଣ କରିବା ପ୍ରଭୃତି କଳଙ୍କମୟ ଘଟଣା ଏଥିରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ଏହା ମାନବ ଇତିହାସରେ ଏକ କଳଙ୍କମୟ ଅଧ୍ୟାୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଯାଇଛି । ତାଙ୍କର 'ଆକାଶ ସୁନ୍ଦେରୀ'ରେ ବିଜ୍ଞାନର ସଫଳତାରେ ମନୁଷ୍ୟ ଖୁସି ହେଉଥିଲେ ବେଳେ ବେଳେ ମାନବିକତାର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟୁଛି । ସଭ୍ୟତା ନାମରେ ସଂସ୍କୃତିକୁ ଧ୍ୱଂସ କରି ଦେଇଛି ଏଇ ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟ । 'ଅନଳନନ' ଉପନ୍ୟାସରେ ସହରର ଭୋଗସର୍ବସ୍ୱ ବିଳାସମୟ ଜୀବନ ଶୈଳୀ ସହିତ ହତାଶ, ଯନ୍ତ୍ରଣା, ପ୍ରତାରଣା, ଛଳନା, ବ୍ୟର୍ଥତା ଓ ନୀତିହୀନତାର ରୂପାୟନ ହୋଇଛି । ସହରର ଏକ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଚାକିରିଜୀବୀ ପରିବାରର ବାସ୍ତବ କାହାଣୀ ଆଧୁନିକ ମଣଷ ସ୍ୱରୂପ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରିଛି । ପୋଷ୍ଟାଲ କିରାଣୀ ବିପ୍ରବାବୁଙ୍କ ସତର ବର୍ଷ ବୟସ୍କା ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ରୀ ତ୍ରିପୁର ସୁନ୍ଦରୀର ପ୍ରେମ, ବିବାହ, ବୈଧବ୍ୟ ତଥା ନର୍ସ ଜୀବନର ଅନୁଭୂତି ଏଥିରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ପାଖ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ସହାନୁଭୂତିରେ ଅଛି ଛଳନା ଓ

ବିଦ୍ରୂପ । ସବୁଠି ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି ଆତ୍ମପ୍ରବଂଚନା । ଦୁଃଖରେ ମ୍ରିୟମାଣ, ତ୍ରିପୁରସୁନ୍ଦରୀ ପିତା, ମାତା, ସ୍ୱାମୀ, ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ହରାଇ ବଂଚିବାର ରାହା ଖୋଜିଛି । ସେ ଅନୁଭବ କରିଛି ଏ ସଂସାର ଏକ ସୁନ୍ଦର ଘର ବଦଳରେ ପାଲଟିଛି କିଛଇ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଯନ୍ତା । ଆଧୁନିକ ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛି ଏକ କଳମନୁଷ୍ୟ, ଯାହାର ଶରୀର ଅଛି ମାତ୍ର ଆତ୍ମା ନାହିଁ । 'ଲୟ ବିଲୟ' ଉପନ୍ୟାସରେ କଲିକତା ମହାନଗରୀର କୋଳାହଳମୟ, ବିରକ୍ତିକର ମପାଚୁପା ଜୀବନଧାରା ତରୁଣ ରାୟ ମୁଖରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ଗୋପୀନାଥ ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ ସହର ପରିବେଶ ଅପେକ୍ଷା ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟର ଅସହାୟତାକୁ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ।

ସହରୀ ଜୀବନରେ ଯୌନ ବୁଭୁକ୍ଷା କିପରି ଉତ୍କଟ ରୂପ ଧାରଣ କରିଛି ତା'ର ଚିତ୍ର ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'ଜଳନ୍ତା ନିଆଁ' ଉପନ୍ୟାସର ବୃଦ୍ଧ ପ୍ରଫେସର ଓ ଛାତ୍ରୀ ତରୁଣୀ ଲଳିତାର ପ୍ରେମ ବ୍ୟାପାରରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣା ପଡ଼ିଥାଏ । ସେହିପରି ରାଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ସଞ୍ଜବତୀ'ରେ ବିବାହିତ ପୌଢ଼ ଅଫିସରଙ୍କ ଯୌନ ବିକାର, ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ନାୟକଙ୍କ 'ମୋ ସ୍ୱପ୍ନର ସହର'ର ନାରୀ ଜୀବନର ଯନ୍ତ୍ରଣା, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁଙ୍କ 'ତାମସୀ ରାଧା', ଓ ଧରା ଓ ଧାରାରେ ଆଧୁନିକା ଶିକ୍ଷିତା ନାରୀର ଯୌନ ଉଲଗଂତା, କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ସିଂହକଟୀ' ଓ 'ମୃଗତୃଷ୍ଣା'ରେ କଲେଜ ପଢ଼ୁଆ ଯୁବକ ଯୁବତୀଙ୍କ ପ୍ରେମ ବ୍ୟାପାର ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ବିଭୂତି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ନାୟିକାର ନାମ ଶ୍ରାବଣୀ'ର କଟକ ନଗରର ବସ୍ତି ଅଂଚଳର ପୂତିଗନ୍ଧମୟ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଆମ ମାନସିକ ବିକାରର ଚିତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଅଛି ।

ଶାନ୍ତନୁ ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ ମାନଙ୍କରେ ଶିକ୍ଷିତ ଅଶିକ୍ଷିତ, ସଭ୍ୟ ଅସଭ୍ୟ, ଧନୀ ଦରିଦ୍ର, ନାରୀ ପୁରୁଷଙ୍କ ସହରୀ ପରିବେଶରେ ଜୀବନଯାପନ ପ୍ରଣାଳୀର ଚିତ୍ର ଅଙ୍କିତ ହୋଇଛି । ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟ, ସହରୀ ଜୀବନ, ସହରୀ ସଂସ୍କୃତି ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ବାଦ୍ (ism)ର ସଫଳ ପ୍ରୟୋଗ ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସକୁ କରିଛି ଋଦ୍ଧିମନ୍ତ । ଗାନ୍ଧୀ ଦର୍ଶନଠାରୁ ମାର୍କସଙ୍କ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦର୍ଶନକୁ ସେ ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟଠାରେ କରିଛନ୍ତି ସଫଳ ପ୍ରୟୋଗ ଓ ତାଙ୍କର 'ନରକିନ୍ନର' ଉପନ୍ୟାସର ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ଜର୍ଜର ଜନ୍ମ ସହରର ଏକ ଡାକ୍ତରଖାନାର ନର୍ଦ୍ଦମା ମଧ୍ୟରୁ । ସହରର ନାଳ ନର୍ଦ୍ଦମାରେ ଫୋପଡ଼ା ଯାଆନ୍ତି ଏହିପରି କେତେ ଅବୈଧ ଜାରଜ ସନ୍ତାନ ଯେଉଁ ମାନଙ୍କର ଜାତିକୁଳ ଗୋତ୍ର ପିତାମାତଙ୍କ ନାମ ଜଣା ନାହିଁ ଠିକ୍ ଜର୍ଜ ପରି । ଏହି ସଦ୍ୟଜାତ ନିଷ୍ପାପ ରକ୍ତଲଗା ଶିଶୁଗୁଡ଼ିକ ଭାସି ଯାଆନ୍ତି ନର୍ଦ୍ଦମାର ଭୂମିକୀଟ ସଙ୍ଗେ । ଭୋଗବାଦୀ ସଭ୍ୟତାରୁ ଜର୍ଜର ଜନ୍ମ । ସହରରେ ଶତ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଓ ଲାଂଛନା ସହ୍ୟକରି ସେ ବଂଚିବା ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାମ କରିଛି । ବଡ଼ ହୋଇ ସେ ବିଦ୍ରୋହ କରିଛି ପୁଞ୍ଜିପତି ସଭ୍ୟତା ବିରୁଦ୍ଧରେ । ସର୍ବତ୍ର ସେ ଅବଲୋକନ କରିଛି କାନ୍ତବତାର ସ୍ୱର । ମାଂସ ପକୁଡ଼ି ଛାଣୁଥିବା ଗୋଦରୀ ବୁଢ଼ୀଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମିସ୍ ଆଡ଼ାମ୍ଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ରିକ୍ସାବାଲା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି କୋଟିପତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ ସାଜିଛନ୍ତି ନାରୀ ମାଂସଲୋଲୁପୀ । ଏ ସହର ମାରାତ୍ମକ, ଭୟଙ୍କର ଓ ଆଶ୍ରୟହୀନ ବୋଲି ତା'ର ମନେ ହୋଇଛି । ସଂସାର କହିଲେ ସେ ବୁଝେ ଏଇ ବଡ଼ ସହର କେଉଁଠି ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ତଳେ ଆର୍ତ୍ତନାଦ କରେ ସର୍ବହରା ନିରନ୍ତର କାଙ୍ଗାଳ ।

ତା'ର ସୁଖ ସଂପଦ ବେଳେ ତାର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱରେ ମେଳାମେଳା ବୁଲିଛନ୍ତି । ହୁଇସ୍କିର ମାକଦକତାରେ ମତୁଆଲା ହୋଇଛନ୍ତି କେତେ କେତେ ମିସ୍ନାରୀ ଡାଲିଂ ଡାକି ଡାକି । ତାଙ୍କର 'ଭଗ୍ନାଂଶ' ଉପନ୍ୟାସରେ ଓ୍ୱାସିଂଟନଠାରୁ ଦିଲ୍ଲୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମହାଗରୀରରେ ବଣିକ ସଭ୍ୟତାର ବିଷମୟ ଫଳକଥା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟର ଅସହାୟ ଭାବ ଓ ନିଃସଙ୍ଗତାକୁ ସେଲିଡିଆ, କ୍ରିଷ୍ଟାଲ, ଶ୍ରୀବାସ୍ତବ, ଇସାଡୋରା, ଡଗଲାସ, ଶାଖା, ସୋନିଆ ଓ ତା ମା' ଚରିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି । ସହରରେ ବାସ କରୁଥିବା ଶିକ୍ଷିତ ସଭ୍ୟ ଲୋକେ କିପରି ଯୌନ ବିକାରଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇପଡୁଛନ୍ତି, ତାର ଚିତ୍ର ପ୍ରସନ୍ନ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଅସୁର' ଉପନ୍ୟାସର ଡାକ୍ତର ଅନୁପମ ଓ ଲେଡି ଡାକ୍ତରାଣୀ ବିଜୟ ଦେବୀଙ୍କ ଚରିତ୍ରରୁ ଜଣାଯାଏ । ସହରୀ ଜୀବନର ଏହି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ଅନୈତିକ ପୁରାଣ ବଳି ଆମ ସଭ୍ୟତା ଓ ସଂସ୍କୃତି ପ୍ରତି ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ବିପଦ । ସହରର ବିଭିନ୍ନ ଆଭିଜାତ୍ୟ ସମ୍ପର୍ଣ୍ଣ ହୋଟେଲ ମାନଙ୍କରେ ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ତରୁଣୀମାନଙ୍କର ଉଲଗଂନୃତ୍ୟ ଓ ଅଶ୍ଳୀଳ ଆଚରଣ ବର୍ଣ୍ଣନା ସାତକଡି ହୋତାଙ୍କ 'ସ୍ୱପ୍ନା ଶିଉଳି', 'ବ୍ୟାକୁଳ ହୃଦୟ' ଓ ଏତେ ସ୍ୱପ୍ନ ଏତେ ଆଲୋକ' ପ୍ରଭୃତି ଉପନ୍ୟାସରେ କଥିତ ହୋଇଛି ।

ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ବଧୂ ଓ ପ୍ରିୟା', 'ହସଂଗୀତି', 'ନେତିନେତି', ଉପନ୍ୟାସ ଗୁଡିକରେ ସହରୀ ଜୀବନର ଯନ୍ତ୍ରଣା,

ବ୍ୟକ୍ତି ଜୀବନରେ ନୈରାଶ୍ୟ, ବିଛିନ୍ନତା ବୋଧ, ପ୍ରତାରଣା, ଅସନ୍ତୋଷ, ଅତୃପ୍ତି, ନୀତିହୀନତା ସହିତ ରାଜନୀତିକ ଧପ୍‌ପାବଜାର ବାସ୍ତବ ଚିତ୍ର ହୋଇଛି ରୂପାୟିତ । ଆଜି ସହର ପାଲଟିଛି କଳା ଟଙ୍କାର ଦୁର୍ଗ । ଦଲାଲି ଓ କଳାବଜାରୀ ହୋଇଛି ସହରୀ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

ସମସ୍ତେ ଉପାର୍ଜନ ଓ ଉପଭୋଗ ନିମିତ ସଦା ବ୍ୟସ୍ତ । ସହରର ଯୁବକ ଆଜି ବେକାର ହୋଇ ଏଲ୍.ଏସ୍.ଡି, ହାସିସ୍, ଗଞ୍ଜାଇ, ଚରସ, ମେଣ୍ଡେକସ୍, ରମ୍, ହୁଇସ୍କିର ହୋଇଛି ଭକ୍ତ । ପିତାମାତା, ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ନାହିଁ ସମ୍ମାନ ବା ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ନାହିଁ ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଦୟା । 'ହସଂଗୀତ'ରେ ଦିଲ୍ଲୀ ନଗରୀ କଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଠି ନଗରବାସୀ ନା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁଛନ୍ତି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତାକୁ ନା ପୂରା ଭାବେ ଛାଡି ପାରୁଛନ୍ତି ନିଜ ସଂସ୍କୃତିକୁ । ତେଣୁ ସେମାନେ ଏକ ତ୍ରିଶଙ୍କୁ ଅବସ୍ଥାରେ ଜୀବନଯାପନ କରୁଛନ୍ତି । ସହରୀ ମନୁଷ୍ୟ ଆଜି ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ବିଶ୍ୱାସୀ ନ ହୋଇ ମୂଲ୍ୟରେ ହୋଇଛି ବିଶ୍ୱାସୀ । ମଣିଷ ଏଠି ମଣିଷକୁ ଦେଖେ ପଶୁ ପରି । 'ଅଚଳାୟନ'ରେ ଋତୁପର୍ଣ୍ଣାର ବେଶଭୂଷା ଆଧୁନିକା ସହରୀ ରମଣୀର ନଗ୍ନତାକୁ ପ୍ରକାଶ କରେ । ସେ ଦେହ ଢ଼ାଙ୍କିବାକୁ ଯାଇ ଦେହକୁ ଦେଖାଇ ଦେଇଛି ଅଧିକ । ଏହା ଆଧୁନିକ ସହରୀ ସଭ୍ୟତାର ଉଲଂଘତା ଓ ନବ୍ୟ ଆରଣ୍ୟକ ମାତ୍ର । ଘରେ ବାପା ମା'ଙ୍କୁ ଡାଡି ମମି ଡାକନ୍ତି ଏମାନେ ଅତି ଆଗ୍ରହରେ । ପୁଅ ଝିଅ ପୋଷାକପତ୍ରରେ ଆଉ ଫରକ ନଥାଏ । ଏମାନେ ୟୁନିସେକ୍ସରେ ବିଶ୍ୱାସୀ । 'ନେତି ନେତା'ରେ କଲିକତାର ବେଶ୍ୟାପଡ଼ା, ମଦୁଆ, ଜୁଆଖେଳ, ଗୁଣ୍ଡାମି ପ୍ରଭୃତିର ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି । ସହରୀ ପରିବେଶରେ ଗାଁର ମାତ୍ରା ତା'ର ପରିଚୟ ଖୋଜି ପାଇନାହିଁ ।

କଟକ ସହରର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ରଚିତ ଅନାଦି ସାହୁଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସ 'ଜଙ୍ଗଲୀ ସହର' । ରାତ୍ରିରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଆଲୋକ ଜଳି ଉଠିଲେ କଟକ ସହର ଯେତିକି ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ, ସେତିକି ହିଂସ୍ର ମଧ୍ୟ ହୋଇଉଠେ । ଅଫିସ ଫେରନ୍ତା ଲୋକଙ୍କ ଭିଡ଼, ସାଇକେଲ ରିକ୍ସାର ଟିଣ୍ ଟିଣ୍ ଧ୍ୱନି, ମଟରଗାଡିର ହର୍ଣ୍ଣ ବୁଲା ବିକାଳିର ଘଂଟି, ମଦ ଦୋକାନ ଓ ସିନେମା ଘର ଗହଳି, ମାଡ଼ପିଟ, ଧସ୍ତାଧସ୍ତି, ପକେଟ୍‌ମାର, ସର୍ବୋପରି ଦିନରେ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଥିବା ସହରୀ ଗୁଣ୍ଡାମାନଙ୍କର 'ଦାଦାଚାନ୍ଦା' ଆଦାୟ ଅଭିଯାନ କଟକ ସହରକୁ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କରି ଦିଏ କୋଳାହଳମୟ ଭୟଗ୍ରସ୍ତ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ । ରାତିରେ ଟଣିଆ ପରିବହୁ ଅପରାଧୀ ବାହାରି ପଡନ୍ତି ରାସ୍ତା ଉପରକୁ । ହାତରେ ସେମାନଙ୍କର ଥାଏ ଛୁରୀ ଓ ଚେନ୍ । ଦରକାର ପଡିଲେ ହାତ ବୋମାର ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ଏମାନେ କରିଥାଆନ୍ତି ନିର୍ଭୟରେ । କାରଣ ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ପୋଲିସ ସେମାନଙ୍କର କିଛି କରିପାରିବ ନାହିଁ । ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଶାସକ ଦଳର ନେତା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ପୋଷାଗୁଣ୍ଡା । ରାଜଧାନୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବଙ୍ଗଳା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ହୋଇଥାଏ ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳ । ପୁନଶ୍ଚ ସହରବାସୀ ଏମାନଙ୍କ ଆତଙ୍କ ଓ ଛୁରାଭୂଷାରେ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ଛୁଆ ପିଲାଙ୍କୁ ଧରି ଘର କୋଣରେ ରହିବାକୁ ଶ୍ରେୟ ମଣି ଥାଆନ୍ତି । ତେଣୁ ଏ ସହର ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ ଗୋଟାଏ ଜଙ୍ଗଲରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ କଟକ ସହର ଯେ ଅସୁରକ୍ଷିତ ତାହା ଔପନ୍ୟାସିକ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ଏହି ଉପନ୍ୟାସରେ ।

ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ବଳରାମ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ 'ମହାନଦୀର ଢ଼େଉ', 'ରୁପାଲି ଛକର ଇତିକଥା', ଡ଼ଃ ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବଙ୍କ '୧୯୬୫', ଗଣେଶ୍ୱର ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ସକାଳର ମୁହଁ', ବିପିନ ବିହାରୀ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହର ଉପକଣ୍ଠରେ, ଅମୂଲ୍ୟ କୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'କୁଳବଧୂ' ପଦ୍ମଜ ପାଲଙ୍କ 'ଦୁର୍ଗ ପତନର ବେଳ', ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡାଙ୍କ 'ଶୂନ୍ ସଙ୍ଗେ ସାମୟିକ ସନ୍ଧି', 'ସୁନାପୁଟର ଲୋକ' ଓ 'ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ୱୀପ'(୧୯୯୪) ପ୍ରଭୃତି ଉପନ୍ୟାସରେ ସହରର ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଜୀବନଯାତ୍ରାର ସ୍ୱରୂପ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡାଙ୍କ 'ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ୱୀପ' ଉପନ୍ୟାସରେ ନାୟକ ଅଭିଷେକ ଭାବିଛି, ସେ ଗାଁରୁ ସହରକୁ ଆସି ସବୁ କିଛି ହରେଇ ଦେଇଛି । ନିଜକୁ ପୋକଟି ଭାବି ନିଜେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ହୋଇଯାଇଛି, ଗୋଟିଏ ଖଣ୍ଡ ଆର ଖଣ୍ଡକୁ ପାଉନାହିଁ । ଯୋଡି ହେଲେ ସିନା ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ହେବ ସେ ।

ସାଂପ୍ରତିକ ସମାଜ ସହରୀ ଜୀବନଧାରାରେ ହୋଇଛି ଅବକ୍ଷୟ ମୁଖୀ । ପାରିବାରିକ ସ୍ନେହ ଓ ମମତା, ସହୃଦୟତା, ପରୋପକାର, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ପତିବ୍ରତା, ସତ୍ୟନିଷ୍ଠା, ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସ, ସେବା ପ୍ରଭୃତି ଉଚ୍ଚ ମାନବିକ ଗୁଣାବଳୀର ଅବକ୍ଷୟ ଘଟି ତା ବଦଳରେ ଅନ୍ୟାୟ, ଅନୀତି, ସନ୍ଦେହ, ସ୍ୱାର୍ଥ ପରାୟଣତା, ମିଥ୍ୟା, ଛଳନା,

ପ୍ରତାରଣା, ହିଂସା, ଦ୍ୱେଷ, ଅସୂୟାଭାବ, ହତ୍ୟା, ଲମ୍ପଟତା, ଯୌନକ୍ଷୁଧା, ଅବୈଧ ପ୍ରଣୟ, ଭ୍ରୁଣହତ୍ୟା, କଳାବଜାରୀ, ଭୋଗବାଦ, ନିଃସଙ୍ଗତା, ଉଦ୍ଭଟ ଚିନ୍ତା, ଅଶାନ୍ତି, ହତାଶା, ନୈରାଶ୍ୟ, ବିଫଳତା, ଭୟ, ଆଶଙ୍କା, ଅନିଶ୍ଚିତତା ପ୍ରଭୃତି ପାଶବିକ, ଘୃଣ୍ୟ ଓ ନୈତିବାଚକ ଗୁଣାବଳୀରେ ସହରଜୀବନ ହୋଇଛି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ପୂର୍ବର ଶାନ୍ତ, ସରଳ, ଖୁସି ପାଲଟି ଯାଇଛି ଅନ୍ତଃସାରଶୂନ୍ୟ ଚମ୍ପା ମଣିଷରେ ସହରରେ ରହି । କଳାଟଙ୍କାର କୁବେରପୁରୀରେ ଜୀବିକା ଅଛି ତ ସତ, ମାତ୍ର ଜୀବନ ନାହିଁ ।

ଉପସଂହାର :

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଓଡ଼ିଶାର ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନରେ ଆସିଛି ନବଜାଗରଣ । ସେମାନଙ୍କ ଚଳଣି ଆଚାର ବ୍ୟବହାର, ଶିକ୍ଷା-ଦୀକ୍ଷାରେ ଆସିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ । ପ୍ରତିଟି ବ୍ଲକ୍‌ରୁ ସଡ଼କପଥ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି ଗ୍ରାମକୁ । ଗମନାଗମନ, ଜଳ, ବିଦ୍ୟୁତ୍, କୃଷି ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ମନୋରଞ୍ଜନ ପାଇଁ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ, ରେଡିଓ, ଟେଲିଭିଜନ ପ୍ରଭୃତି ସୁବିଧା ସରକାର କରିଛନ୍ତି । ନିଯୁକ୍ତିର ସୁଯୋଗ ଗ୍ରାମ ଲୋକମାନେ ପାଇଛନ୍ତି, ଲୋକମାନେ ଶୋଷଣର ଶିକାର ହେଉ ନାହାଁନ୍ତି । ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ହାସଲ କରୁଛନ୍ତି । ଗ୍ରାମର ଲୋକମାନେ ଗ୍ରାମମଙ୍ଗଳ କେନ୍ଦ୍ର, ପୌଢ଼ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଆଦିରେ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନରେ ଆଣିଦେଲା ନୂତନ ଉତ୍ସାହ ଓ ଉଦ୍ଦୀପନା । ସେହିପରି ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ସହରୀ ସଭ୍ୟତା ହୋଇ ଉଠିଥିଲା ଉତ୍କଟ ଓ ନୈରାଶ୍ୟ, ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଦେଶ ବିଦେଶ ନିମନ୍ତେ ଶିଳ୍ପ ସଭ୍ୟତାର ବିକାଶ ଯୋଗୁଁ ଗ୍ରାମବାସୀ ସହରକୁ ଆସି ସହରୀ ସଭ୍ୟତା ମଧ୍ୟରେ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ ହେବା ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସହରୀ ଉପନ୍ୟାସର ଚିତ୍ର । ନଗର ଜୀବନରେ ଦେଖାଦେଇଛି ବ୍ୟକ୍ତି କୈନ୍ଦ୍ରିକ ଚିନ୍ତାଧାରା । ସ୍ୱାର୍ଥପରତା, ନିଃସଙ୍ଗତା, ଅସଫଳତାର ଗ୍ଲାନି, ଯୌନ କ୍ଷୁଧା, ଦ୍ୱନ୍ଦ, ଆଶଙ୍କା, ଭୟ, ଅଶାନ୍ତି, ଅସନ୍ତୋଷ, ଛଳନା, ହତାଶା, ନୈରାଶ୍ୟର କ୍ଷୋଭ । ଏସବୁକୁ ମୁଣ୍ଡପାତି ସହିଯାଇଛି ସହରୀ ସଭ୍ୟତାରେ ବଢୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟ । ବାସ୍ତବରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରର ଗ୍ରାମ୍ୟ ଓ ନଗରର ଉପନ୍ୟାସ ଗୁଡ଼ିକରେ ଔପନ୍ୟାସିକ ଗଣ ଉନ୍ନତିର ସଫଳତା ଏବଂ ଉନ୍ନତିର ସଫଳତାରେ ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ମିଳେ ତାହା ଛତ୍ରେ ଛତ୍ରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ସୂଚୀ :

୧) ସାହୁ, ନାରାୟଣ-ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ, ସତ୍ୟନାରାୟଣ ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର, ବିନୋଦ ବିହାରୀ, କଟକ-୨, ୨ୟ ସଂସ୍କରଣ-୨୦୧୮ ।

୨) ସାହୁ, ନୃସିଂହ ଚରଣ- ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସ, ଶ୍ରୀ ବିଜୟ ଶଙ୍କର ପାତ୍ର, ଓଡ଼ିଶା ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର, ବିନୋଦ ବିହାରୀ, କଟକ-୭୫୩୦୦୨, ୧ମ ସଂସ୍କରଣ-୨୦୧୧ ।

ଗବେଷିକା
ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୧୫
ମୋ-୯୩୩୭୪୫୦୨୧୧